

Inhoudsopgave

1. Visiedocument	2
2. Gemeente	4
3. Eredienst	6
4. Pastoraat	10
5. Vorming en toerusting	17
6. Kinderen en jongeren	19
7. Diaconaat	21
8. Apostolaat	23
9. Kerkrentmeesterschap	25
Bijlagen	27
1. <i>Protocol voor huwelijksbevestiging en -inzegening</i>	
2. <i>Protocol voor de bediening van het Heilig Avondmaal</i>	
3. <i>Protocol voor de bediening van de Heilige Doop</i>	

1. Visiedocument

“Weid Mijn lammeren, hoed Mijn schapen” (Johannes 21)

1.1 *Uitgangspunten van de gemeente*

1. Levend uit Gods genade in Jezus Christus vervult de kerk de opdracht om het Woord te horen en te verkondigen. De eredienst vormt het kloppende hart van onze gemeente. De bediening van het Woord en de sacramenten vormen het hart van de eredienst.
2. Betrokken in Gods toewending tot de wereld, belijdt de kerk in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift als enige bron en norm van de kerkelijke verkondiging en dienst, de drie-enige God: Vader, Zoon en Heilige Geest.
3. We belijden ons geloof in gemeenschap met de belijdenis van het voorgeslacht, zoals die is verwoord in de Apostolische geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius (waardoor de kerk zich verbonden weet met de algemene christelijke Kerk) en de Nederlandse geloofsbelijdenis, de Heidelbergse catechismus en de Dordtse leerregels (waardoor de kerk zich verbonden weet met de gereformeerde traditie). We zijn ons dankbaar bewust van de historische geestelijke wortels van de gemeente. Jezus Christus is het centrum van het geloof van de gemeente. In Hem ontvangen we de verzoening met de Vader door Zijn volmaakte offer op Golgotha.
4. De Heilige Geest bewerkt het geloof in Christus. Hij geeft een persoonlijke band met de Heere Jezus. De Geest maakt het geloof levend en vruchtbaar. Hij vernieuwt mens en cultuur.

1.2 *Positie van de gemeente*

De gemeente van Molenaarsgraaf is vanouds aan te merken als klassiek gereformeerd. In de afgelopen jaren kreeg de gemeente een meer open karakter en eigentijdse uitstraling. Deze twee polen staan in een zekere spanning tot elkaar. We zijn ons hier bewust van. We verkiezen dit spanningsveld echter boven een vlucht in traditionalisme of modernisme. Een beweging naar eigentijdsheid moet echter niet strijdig zijn met, maar dienstig zijn aan de vier eerst genoemde uitgangspunten. Er is één kerk in Molenaarsgraaf. We willen zo veel als mogelijk kerk zijn voor de breedte van de christenheid in ons dorp. We hechten aan de eenheid van de gemeente.

1.3 *Situatie in het heden*

- Er zijn veel kinderen in onze gemeente. Dit geeft ons een speciale verantwoordelijkheid, namelijk om de kinderen tot Christus te brengen. Deze verantwoordelijkheid berust allereerst bij de ouders. De kerkenraad wil de ouders in deze taak graag ondersteunen en toerusten. Daarnaast heeft de kerkenraad een eigen verantwoordelijkheid om in eredienst en catechese de kinderen tot Christus te leiden en in navolging van Hem te leren leven.
- Er zijn veel jongeren en jongvolwassenen in onze gemeente. We constateren dit met grote dankbaarheid. Dit geeft ons als gemeente wel een speciale verantwoordelijkheid: een roeping om de jongeren te bewaren bij het geloof. Desalniettemin zien we jongeren afhaken, eigen wegen gaan en zich van de gemeente verwijderen.
- In onze relatief jonge gemeente horen ouderen er eveneens bij. Zij vormen een gewaardeerde groep, waarvoor specifieke regelmatige aandacht op zijn plaats is.
- De gemeenteleden staan midden in de samenleving van Molenaarsgraaf. Zij zijn daar geroepen om getuige te zijn van hun Heere en Heiland. De kerkenraad ziet het als haar taak om de leden hiervoor toe te rusten en te laten toerusten.
- Ook maken we meer en meer deel uit van de mondiale samenleving, waarin we ons betrokken weten bij Gods wereldwijde Kerk en geroepen weten tot onze missionaire en diaconale taken.

- De toegenomen druk op het huwelijk van man en vrouw vraagt om een principieel en pastoraal beleid met betrekking tot echtscheiding & hertrouwen, samenwonen en homoseksualiteit.

1.4 *Visie voor de toekomst*

Onze uitgangspunten en de hedendaagse situatie vragen om eigen accenten in ons beleid.

Laat de kerk een rustpunt zijn van blijvende waarden in een jachtige tijd vol veranderingen, zonder starre houding ten aanzien van geleidelijke liturgische vernieuwing. We zijn geen slaaf van het beleid, maar waken wel over het pand dat ons toebetrouwd is. Laten we op pastorale wijze aan onze principes vasthouden.

Als het zout der aarde willen we aanwezig zijn in de samenleving waarvan we deel uitmaken.

Onze aandacht gaat uit naar de kinderen en de jeugd van de gemeente om ze bij het heil te betrekken en te bewaren.

De kerkenraad stelt zich tot opdracht dat de vier genoemde uitgangspunten van onze gemeente een levend bezit zullen zijn, ook voor de nieuwe generatie en hen die ons in Molenaarsgraaf omringen.

De kerkenraad

2. De gemeente

2.1 Proloog

Molenaarsgraaf (1.100 inwoners) is één van de 13 kernen van de gemeente Molenwaard.

Molenwaard is een Nederlandse gemeente die op 1 januari 2013 is ontstaan door samenvoeging van de Zuid-Hollandse gemeenten Graafstroom, Liesveld en Nieuw-Lekkerland. Gelegen in het noorden van de Alblasserwaard herbergt zij ongeveer 29.000 inwoners op een oppervlakte van circa 126 km². De noordgrens wordt gevormd door de rivier de Lek. Molenwaard is een echte plattelandsgemeente en dankt haar naam aan de talloze windmolens die op haar grondgebied staan, waaronder de befaamde Kinderdijkse molens. De gemeente heeft een sterke orthodox-protestantse inslag, onder andere af te lezen aan de dominantie van de confessionele partijen in de lokale politiek, en wordt tot de Bijbelgordel gerekend.

Molenaarsgraaf (gesticht in 1244) is landelijk gelegen in het Groene hart van Nederland. Het dorp ligt langs het riviertje de Graafstroom. Langs deze rivier bevindt zich lintbebouwing met boerderijen en in de kern een kleine nieuwbouwwijk.

Vanouds bestond de gemeente voornamelijk uit agrariërs. In verband met de ontwikkelingen in deze sector is momenteel nog maar een klein deel werkzaam als boer. Naast de oorspronkelijke inwoners telt het dorp een redelijk deel 'import.' Het dorp kent een bloeiend verenigingsleven. Er is één christelijke basisschool. Voor het voortgezet onderwijs moeten de jongeren uitwijken naar omliggende gemeenten.

In Molenaarsgraaf staat één kerkgebouw, de monumentaal gotische kerk van de Hervormde Gemeente uit 1244, grondig gerestaureerd in 1960.

De Hervormde Gemeente van Molenaarsgraaf telt al jaren circa 650 leden, waarvan er ongeveer 200 belijdende leden zijn. De kerkdiensten worden goed bezocht. 's Morgens zijn er zo'n 250 en 's avonds zo'n 175 kerkgangers en kerkradioluisteraars.

2.2 Grondslag

De Hervormde Gemeente van Molenaarsgraaf is gemeente van Christus. Samen met de Kerk van alle tijden en plaatsen (de *catholica*) vormt zij het lichaam van Christus op aarde. In de gemeente van Christus staat het Woord van Christus centraal. De eredienst vormt het hart van het gemeentelven. De bediening van het Woord staat centraal in de eredienst.

Christus is het centrum van het geloof van de gemeente. In Hem ontvangen we de verzoening met de Vader door Zijn volmaakte offer op Golgotha. De Heilige Geest bewerkt het geloof in Christus. Hij geeft een persoonlijke band met de Heere Jezus. De Geest maakt dat het geloof een doorleefd geloof wordt. Hij vernieuwt mens en cultuur (heiliging).

We belijden ons geloof in gemeenschap met de gereformeerde belijdenisgeschriften. We zijn ons dankbaar bewust van de historische geestelijke wortels van de gemeente. We mogen in het geloof staan op de schouders van ons voorgelacht.

De Hervormde Gemeente van Molenaarsgraaf is een Gereformeerde Bondsgemeente, die binnen de PKN samen met de haar omringende hervormde gemeenten van de classis Alblasserdam wil vasthouden aan het Convenant van 2004.

2.3 Colleges en wijken

De kerkenraad bestaat uit tien personen, te weten: één predikant, drie ouderlingen, drie diakenen en drie ouderlingen-kerkrentmeester. In het huisbezoek worden zij bijgestaan door drie bezoekbroeders. De gemeente is verdeeld in zes wijken, zodat elke ouderling(-kerkrentmeester) één wijk onder zijn hoede heeft, waar hij samen met een diaken of bezoekbroeder zorg voor draagt.

Het College van diakenen is specifiek dienend in geestelijke en maatschappelijke belangen overeenkomstig het beleid dat in hoofdstuk 7 aan de orde komt.

Het College van kerkrentmeesters bestaat uit vijf personen: drie ouderlingen-kerkrentmeester aangevuld met een penningmeester en een secretaris, die geen deel uitmaken van de kerkenraad. Zij zijn verantwoordelijk voor de ledenadministratie en behartigen de stoffelijke en financiële belangen van de gemeente overeenkomstig het beleid uit hoofdstuk 9.

De ambtsdragerverkiezingen vinden plaats aan het einde van het winterwerkseizoen overeenkomstig een rooster van aftreden.

2.4 Contact met buurgemeenten

In de buurgemeente Brandwijk staan een Hervormde en een Gereformeerde Kerk. De Gereformeerde Kerk heeft leden in Bleskensgraaf, Brandwijk en Molenaarsgraaf. Met beide gemeenten is een goede samenwerking met betrekking tot evangelisatiewerk, Vakantie Bijbel Club, herdenkingsdiensten en andere gemeenteoverschrijdende activiteiten.

Door theologische verschillen is samengaan met de Gereformeerde Kerk van Brandwijk gedurende de looptijd van dit beleidsplan niet aan de orde. Er kan wel overwogen worden in hoeverre samengaan met de Hervormde Gemeente van Brandwijk gewenst of nodig mocht zijn.

3. Eredienst

3.1 Proloog

De eredienst vormt het hart van het gemeentelven. In gehoorzaamheid aan de roeping van God komt de gemeente van Christus in de eredienst samen rond het geopende Woord. Door de bediening van Woord en Sacramenten wordt het geloof van de gemeente gewekt en gesterkt. De gemeente wordt opgeroepen tot reactie, tot antwoord door gebed, zang en daden van liefde. Zo leven we voor Hem. Als lichaam van Christus weten wij ons ook geroepen tot dienst aan elkaar. We verlangen een gemeente te zijn die gekenmerkt wordt door toewijding aan God en verbonden met elkaar in de vreugde en zorgen van het leven. In de eredienst ontmoeten we God en de naaste. Ook mogen we met zegen van de Heere de nieuwe week ingaan om zelf tot zegen te zijn.

3.2 Prediking

De prediking van het Woord vormt het hart van de eredienst. Prediking van het Woord is trinitarisch en christocentrisch. Trinitarisch wil zeggen dat het werk van Vader, Zoon en Geest verkondigd wordt. Christocentrisch betekent dat Jezus Christus in de prediking centraal staat, de gekruisigde, opgestane en ten hemel gevaren Heiland. Door het geloof in Hem ontvangt de gemeente de verzoening met God en de heiliging van het leven. We hechten aan een heldere, bestudeerde prediking naar Schrift en belijdenis. Naast een heldere uitleg is ook een praktische toepassing van het Woord naar het leven van alledag van wezenlijk belang.

De morgen- en de avonddienst zijn niet hetzelfde. Ze verschillen in liturgie, prediking en gebeden. De morgendienst staat in het teken van het Verbond met lezing van de 10 Geboden, de verkondiging is troostend en appellerend. De gebeden zijn meer pastoraal op de gemeente gericht. In de morgendienst wordt ‘vrije stof’ gepreekt waarin vervolgstof de voorkeur verdient. Dit verhoogt de aandacht en betrokkenheid van de gemeente. In de avonddienst belijden we het geloof, heeft de preek doorgaans een meer lerend karakter en bidden we om Gods zegen over de nieuwe week. Het is vaak verwonderlijk hoe de Heilige Geest beide diensten op elkaar laat aansluiten.

De kerkenraad hecht eraan dat kinderen als deel van de gemeente in de eredienst aanwezig zijn en dat er tijdens de ochtenddienst in de prediking aandacht voor hen is (zie par. 6.3).

Wanneer de eigen predikant voorgaat, is de avonddienst in principe een leerdienst, waarin de Heidelbergse Catechismus aan de orde komt.¹ De leerdienst is voor de gemeente van belang om te begrijpen wat zij gelooft en belijdt.

¹ Enige terughoudendheid wordt op prijs gesteld bij de onderstaande zondagen.

Zondag 5 en 6: Scholastische en juridische uitleg dient vermeden te worden. God is geen slachtoffer van op de spits gedreven eigen rechtvaardigheid en evenmin slaaf van de aangebrachte verzoening. Het lijden en sterven van de Heere Jezus tonen Gods ultieme liefde voor verloren zondaren. In de Zelfgave wordt het Welbehagen in de mensen geopenbaard. Zijn Zelfgave vraagt onze zelfgave – het eigen leven verliezen om het eeuwige leven te vinden. Soevereine genade is altijd verbonden met boete en bekering.

Zondag 30: Pas na het concilie van Trente werd de regel toegevoegd dat de mis een vervloekte afgoderij is. Trente vervloekt de personen, die geloven dat ...De Heidelbergse Catechismus vervloekt niemand, maar alleen de valse leer. Maar dit zijn te grote woorden voor de viering van het offer des Heeren.

3.3 Sacramenten

3.3.1 Doop

Regelmatig wordt het sacrament van de Heilige Doop bediend. De doop is een instelling van God om aan ons en onze kinderen Zijn Verbond te verzegelen. De doop is het teken en zegel van Gods eenzijdige en royale genade en trouw aan zondaren. Daarom stemt de kerkenraad in principe van harte in met iedere aanvraag tot de bediening van de doop. Slechts in het uiterste geval wordt niet overgegaan tot dopen, namelijk indien beide ouders te kennen geven – na een pastorale weg - niet bereid te zijn de verantwoordelijkheid voor de geloofsopvoeding te dragen, die zij met hun ja-woord op zich nemen. Wanneer één van beiden daartoe bereid is, zal wel tot doop worden overgegaan.

Voorafgaande aan iedere doopdienst vindt een doopgesprek plaats onder leiding van de predikant en in principe de wijkouderling. In dit gesprek wordt met de ouders persoonlijk gesproken over de doop en de daarmee onlosmakelijk verbonden opdracht van de geloofsopvoeding. Dit gesprek vindt plaats aan de hand van het doopformulier en een boekje over de doop, dat de ouders twee tot drie weken voor de doopdienst via de wijkouderling ontvangen. De ouders krijgen als herinnering een geluidsopname van de dienst en een doopkaart. Als de Heilige Doop bediend wordt aan volwassenen, doen deze daarvoor allereerst belijdenis van het geloof, nadat zij catechese gevolgd hebben.

Voor de gang van zaken tijdens de bediening van de Heilige Doop verwijzen we naar bijlage 3.

3.3.2 Avondmaal

Vier keer per jaar wordt het sacrament van het Heilig Avondmaal bediend. In de dienst daarvoor en daarna vindt respectievelijk de voorbereiding op en de dankzegging voor de viering van het avondmaal plaats. Wij belijden dat het avondmaal een instelling is van Jezus Christus. Tot het Heilig Avondmaal worden alleen de belijdende leden toegelaten. Deze bereiden zich in de weg van de zelfbeproeving voor op de viering van dit sacrament. Hoewel het avondmaal alleen de belijdende leden is voorbehouden, gaat dit sacrament de hele gemeente aan. Gods belofte van vergeving - in dit sacrament uitgetekend en verzegeld - betreft de hele gemeente. Daarom zal er in de prediking rond de bediening van het avondmaal ook aandacht zijn voor kinderen / jeugd en de niet-belijdende leden van de gemeente met het doel dat ook zij gaan verlangen naar deelname aan de viering van het avondmaal.

De opbrengst van de avondmaalsbekers is diaconaal van aard.

Kerkgangers die te gast zijn in een avondmaalsdienst en belijdend lid van de kerk zijn, zijn ook welkom aan de tafel van de Heere. De kerkenraad stelt het op prijs wanneer zij zich (liefst vooraf) melden bij de predikant of de kerkenraad.

Dat gemeenteleden geen belijdenis gedaan hebben, of als belijdend lidmaat niet deelnemen aan het avondmaal blijft een zaak van pastorale aandacht en zorg. Voor de gang van zaken tijdens de viering van het Heilig Avondmaal verwijzen we naar bijlage 2.

3.4 Liturgie

Wij hechten aan een goed verzorgde liturgie. Zij is doorgaans opgebouwd uit successievelijk de volgende elementen: introïtuslied, votum en groet, lied, lezing van wet of geloofsbelijdenis, lied, gebed om opening van het Woord, Schriftlezing, inzameling van de gaven, lied, prediking, lied, dankgebed en voorbede, slotlied en zegen. Bij het slotlied en de zegen gaat de gemeente staan. De psalmen en ‘enige gezangen’ worden ritmisch gezongen.

Bij de lezing van de wet en de geloofsbelijdenis gaat de voorkeur uit naar de Tien Geboden en het Apostolicum. Bij gelegenheid kunnen deze ook passend anders verwoord worden.

In de dienst wordt gebruik gemaakt van de Herziene Statenvertaling en de Psalmberijming van 1773 plus 29 gezangen (het bruine psalmboekje).

3.5 Bijzondere diensten

Naast de ‘gewone’ kerkdiensten kent de gemeente ‘bijzondere’ diensten.

Allereerst tijdens de kerkelijke feestdagen maar ook bij de opening van het winterwerk en de afsluiting van de Vakantie Bijbel Club. Verder zijn er bijzondere diensten op bid- en dankdag, bij de openbare belijdenis van het geloof en trouw- en rouwdiensten.

In deze diensten kunnen naast (minimaal drie) psalmen ook geestelijke liederen worden gezongen.

Het heeft de voorkeur dat rouwdiensten in de kerk gehouden worden. Op verzoek van de familie en bij weinig genodigden kan hiervan afgeweken worden en gebruik gemaakt worden van de Rank.

Op Tweede Paas- en Pinksterdag houden we een dienst in de stijl van de Kerstfeestviering van de zondagsschool.

In de dienst, waarin de Vakantie Bijbel Club wordt afgesloten, zingen de kinderen het themalied.

Richtlijnen voor een trouwdienst zijn opgenomen in bijlage 1.

Na afloop van de morgendienst van de zondag na Koningsdag wordt het Wilhelmus gezongen. Op de zondag rond 31 oktober wordt het Lutherlied gezongen.²

3.6 Muziek in de Eredienst

Psalmen en andere liederen

De Psalmen zijn onderdeel van de Bijbel en daarmee bij uitstek geschikt om in de kerkdienst te zingen. Onze gemeente kent een traditie van honderden jaren waarin uitsluitend psalmen zijn gezongen. Daarnaast geven we bij het zingen van de Psalmen gestalte aan onze verbondenheid met Israël. De kerkenraad is daarom van mening dat de Psalmen ook blijvend een belangrijk onderdeel van de eredienst dienen uit te maken.

In de Bijbel wordt op diverse plaatsen echter ook melding gemaakt van liederen, naast de Psalmen. “Zingt voor Hem een nieuw lied” (in Psalm 33:3, Psalm 98:1 en Psalm 149:1), “Onderwijs elkaar en wijs elkaar terecht, met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen. Zing voor de Heere met dank in uw hart” (Kol. 3:16, Ef. 5:19). De Bijbel biedt dus ruimte om naast de Psalmen ook andere liederen te zingen. Een gemeente die wil zingen van haar Heiland heeft daardoor meer mogelijkheden om dat in de taal van het Nieuwe Testament te doen.

Liedbundel "Weerklank"

De kerkenraad heeft daarom het voornemen om in de erediensten, naast de Psalmen, ook andere liederen te laten zingen. De intentie is om daarbij de nieuwe bundel *Weerklank* te gebruiken die momenteel wordt samengesteld door diverse predikanten (o.a. onze oud-predikanten ds. A. Baas en ds. W.J. Dekker) en organisten uit de Gereformeerde Bond (de eerste uitgave wordt in 2016 verwacht). Deze bundel bevat naast circa 450 liederen ook de 150 psalmen in een nieuwe berijming.

In iedere eredienst zal dan de mogelijkheid bestaan om maximaal twee liederen/psalmen uit deze bundel te zingen. De rest blijft gereserveerd voor de Psalmen in de oude berijming.

Dit beleidsvoornemen zal op een gemeenteavond verder worden toegelicht, nadat de nieuwe bundel is verschenen en is geaccepteerd door de kerkenraad.

² Hiervan zingen we in de eredienst alleen het 1e en 2e couplet. Vers 3 en 4 bevatten te grote woorden voor gemeentezang.

Begeleiding

Het orgel wordt gebruikt als begeleidend instrument in de erediensten. Bij bijzondere gelegenheden (christelijke feestdagen, trouwdiensten, doop- en belijdenisdiensten, bid- en dankdagen etc.) kunnen ook andere instrumenten worden ingezet.

Voor deze bijzondere gelegenheden zal vanaf medio 2015 een vaste muziekgroep worden gevormd. Een gemeentelid zal de coördinatie van deze muziekgroep voor zijn/haar rekening nemen en dient daarmee ook als aanspreekpunt voor de predikant. De muziekgroep oefent regelmatig en zal ook worden ingezet bij het ‘zingen na de dienst’ op de laatste zondagavond van iedere maand. Op deze manier raken de muzikanten op elkaar ingespeeld en gewend aan het begeleiden van de gemeentezang en andersom raakt de gemeente meer gewend aan het zingen onder begeleiding van andere instrumenten.

4. Pastoraat

4.1 Proloog

Bijbels gezien is het pastoraat een zaak van de hele gemeente, dat wil zeggen: van de ambtsdragers en de niet-ambtsdragers samen. Ieder gemeentelid is geroepen naar de ander om te zien. In het bijzonder is het pastoraat een verantwoordelijkheid van het consistorie, te weten de predikant en de ouderlingen. Inhoudelijk gezien gaat het er in het pastoraat om de gemeente te funderen in Woord en belijdenis. De ambten hebben te waken tegen versimpeling of verintellectualisering. Meer over de ambten staat beschreven in de gereformeerde formulieren voor de bevestiging in het ambt. Naast het inhoudelijk gesprek doelt het pastoraat ook op bevordering van de onderlinge contacten en het samen gemeente zijn. Dit komt ten goede aan de opbouw van de gemeente en kan vereenzaming tegen gaan.

4.2 Ambtsdragers

De kerkenraad bestaat uit drie diakenen, drie ouderlingen, drie ouderlingen-kerkrentmeester en de predikant. Tot het ambt van predikant worden alleen mannen bevestigd, die, staande op de in 1.1 vermelde grondslag van de gemeente, de kerk wensen te dienen met het Evangelie van Jezus Christus. Tot het ambt van ouderling en diaken worden mannen geroepen en bevestigd die belijgend lid van de Protestantse Kerk in Nederland zijn. De kerkenraad belijdt, in afhankelijkheid van God, acht te houden op en vast te houden aan de zuivere prediking van het Evangelie van Christus en de zuivere bediening van de Sacramenten. Hierbij richt hij zich in alle dingen naar het onfeilbare Woord van God, en streeft hij naar de verbreiding en verdediging van de inhoud van dit Woord. Ook waakt de kerkenraad ervoor te blijven op de grondslag van het gereformeerd belijden.

4.3 Wijkteams

Om het pastoraat structuur en het omzien naar elkaar vorm te geven, wordt er in zogenaamde wijkteams gewerkt. In elke wijk werkt een ouderling of ouderling-kerkrentmeester, bijgestaan door een diaken of bezoekbroeder, een evangelisatiemedewerk(st)er en enkele wijkdames. De laatsten worden met instemming van de kerkenraad gevraagd. De ouderling houdt regelmatig contact met de teamleden om het zicht op het pastoraat te behouden en mogelijke blinde vlekken op te sporen. De wijkdames leven mee bij bijzondere gebeurtenissen in de wijk, te weten geboorte, huwelijk, jubilea, ziekte, rouw en verjaardagen van 70-plussers.

4.4 Huisbezoek

Het streven is alle gezinnen minstens twee maal per drie jaar te bezoeken. De gezinnen van de ambtsdragers en dat van de predikant zullen niet vergeten worden. Tijdens het huisbezoek gaat de aandacht uit naar de gezinssituatie, het werk en ieders persoonlijke omstandigheden. Het gaat er vooral om de geestelijke noden en het geestelijk klimaat te peilen en vanuit het Woord daar richting aan te geven en de weg tot heil in en door Christus te wijzen. Ook zullen waar nodig de betekenis van doop, belijdenis en avondmaal ter sprake komen. Van belang is alert te zijn op wat het zaligmakend geloof, de geloofsovergave en de blijdschap in de weg kan staan. Het is belangrijk als ambtsdrager zelf in de geestelijke strijd geoefend te zijn en zo naast de gemeenteleden te staan. Verdere aandachtspunten zijn: vragen naar de huisgodsdiensttoefening, de kerkgang, wat van de preek blijft haken, opvoeding in leer en leven, school en beroepskeuze, het belang van de catechese. Met het lezen van een passend bijbelgedeelte kan nader op een en ander ingegaan worden. Het bezoek kan met voorbede en dankzegging worden afgesloten.

De ouderlingen bezorgen zes keer per jaar het blaadje *Lichtspoor* bij alle ouderen van zeventig jaar en ouder.

4.5 Dienst der genezing

In de winter van 2008 - 2009 heeft de kerkenraad zich bezonnen op de dienst der genezing en in het bijzonder op de ziekenzalving volgens Jakobus 5. De gemeente is in de bezinning betrokken doordat de kerkenraad in het voorjaar van 2009 een leerdienst heeft belegd over Jakobus 5 en aansluitend een preekbespreking heeft gehouden. Op grond van de bezinning is de kerkenraad tot de overtuiging gekomen dat de dienst der genezing een plek heeft in de gemeente van Christus. De dienst der genezing krijgt allereerst gestalte in de voorbede. In de eredienst en thuis worden de zieken aan God opgedragen. Verder kan in onze gemeente ziekenzalving volgens Jakobus 5 worden aangevraagd en verkregen. Hiervoor heeft de kerkenraad een Bijbelse verantwoording en een praktische handleiding opgesteld.

4.6 Beleid bij huwelijksjubilea

1. Aan het begin van het jaar wordt een inventarisatie gedaan uit het ledenbestand wie wanneer 25, 40, 50, 55 of 60 jaar getrouwd zijn.
2. Dit wordt doorgegeven aan de dominee, de wijkouderling en wijkdames.
3. Van de dominee en de wijkdames wordt verwacht dat zij een bezoek afleggen.
4. Alvorens melding in de kerkbode te doen, moet eerst contact hierover opgenomen worden met de betrokkenen.
5. Datzelfde geldt voor de voorbede, die zo spoedig mogelijk na de datum dient plaats te vinden.
6. Na afstemming met de betrokkenen zal hiervan vooraf melding gemaakt worden in de kerkbode.

4.7 Beleid bij echtscheiding /echtbreuk en hertrouwen

De Bijbelse fundering voor het huwelijk gaat terug tot op de schepping. Het is een levenslange verbintenis van één man met één vrouw die samen het mens-zijn naar het beeld van God vertonen (Gen. 1:26,27 en Gen. 2:18,24). In het totaal van het Bijbels getuigenis zijn er twee kernwoorden die het huwelijk karakteriseren: liefde en trouw. De liefde is gevend van aard, op de ander gericht. De trouw staat voor de duurzaamheid van het huwelijk. Levenslang, in goede en kwade dagen. Samen vormen ze een uitdrukking en weerspiegeling van Gods unieke liefde en trouw naar mensen. Het huwelijksverbond is een afschaduwing van Gods genadig verbond (Ef. 5:32).

Uitgangspunten

- a. Het huwelijk, als levenslange verbintenis van man en vrouw, is een instelling van God.
- b. De gebrokenheid van het leven als gevolg van onze zonden zien we terugkomen in de gebrokenheid in gezinnen en huwelijken. Daardoor vertoont het huwelijksverbond in de praktijk van het leven schrijnende breuken en scheuren.
- c. God is in Jezus Christus mens geworden om te delen in onze zondenood en zó te helen wat wij hebben verwoest. Door de geloofsverbondenheid met Christus hebben we deel aan Zijn helend werk. Deze geloofsverbondenheid is gave en opgave. In het geloof mogen we veel verwachten, juist als het gaat om volharding in gebrokenheid en herstel van breuken en scheuren.

Beleid

1. De kerkenraad zal alles doen wat in zijn vermogen ligt om echtscheiding te voorkomen. Dit betekent dat er aandacht wordt besteed aan huwelijks catechese vóór het huwelijk en gezocht wordt naar huwelijkspastoraat in het huwelijk. Bij dreigende en escalerende huwelijksproblemen zal gezocht worden naar wegen van verzoening.
2. Het Woord van God biedt een heldere norm met betrekking tot huwelijk en echtscheiding (Mal. 2:13-16, Matth. 5:31,32; 19:1-12, 1 Kor. 7:10-16). Daarmee is er één duidelijke grond voor echtscheiding: in geval van overspel. In dat geval is het huwelijk al gebroken.

3. Zelfs in deze situatie van echtbreuk zal de (kerkenraad van de) Hervormde Gemeente van Molenaarsgraaf zoeken naar een weg van verzoening, evenals in andere situaties waarin het huwelijk dreigt uit te lopen op een echtscheiding.
4. Al is de norm helder, er kunnen zich pastorale situaties voordoen die tot grote verlegenheid leiden. Zelfs zodanig dat het onethisch is om aan te dringen op verzoening. Situaties, waarin je onverkort wil vasthouden aan de Schriftnorm, maar tegelijk de spanning wordt ervaren met de gebrokenheid van het leven. Soms lijkt het erop dat je in een kwaad moet berusten om erger te voorkomen en is echtscheiding de beste van de kwade keuzes. Een houding die doet denken aan Jezus' reactie op de overspelige vrouw (Joh. 8:11).
5. Wanneer in de gebrokenheid van het aardse bestaan echtscheiding zich als "onmogelijke mogelijkheid" voordoet in het leven van de gelovige, is in pastoraal overleg met de predikant en/of wijkouderling met instemming van de kerkenraad de weg tot hertrouwen met kerkelijke inzegening open.
6. Datzelfde geldt dan eveneens voor het gebruik der sacramenten van doop en avondmaal, wanneer daartoe een oprecht verlangen leeft.

Ten slotte

Tegenover de bredere echtscheidingsmogelijkheden in onze samenleving dienen wij de Bijbelse norm dat het huwelijk niet te ontbinden is hoog te houden. "Wat God samengevoegd heeft, laat de mens dat niet scheiden" (Mattheüs 19:6). Desalniettemin blijft echtscheiding een onmogelijke mogelijkheid.

4.8 Beleid huwelijksbevestiging, belijdenis en dopen na en/of bij samenwonen

Het huwelijk is de plaats waar veiligheid ervaren en geborgenheid gegeven wordt. Deze twee zaken zijn van groot belang om de intimiteit tussen man en vrouw te laten opbloeien en het recht op zorg en geborgenheid van de kinderen veilig te stellen.

Nu in onze samenleving het seksuele genot en het krijgen van kinderen niet meer onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, is het huwelijk minder dwingend en wordt seksualiteit buiten het huwelijk en zelfs buiten een unieke relatie breed geaccepteerd.

Dientengevolge hebben we te maken met diverse vormen van samenleven buiten het huwelijk. Dit varieert van 'bij elkaar intrekken' tot geregistreerd partnerschap. Samenwonen functioneert vaak als overbruggingsperiode naar een mogelijk huwelijk of andere vorm van duurzaam samenleven.

Uitgangspunten

- a. Het huwelijk is in de Bijbel een openbaar verbond. Man en vrouw zijn aanspreekbaar op het ja-woord aan elkaar. Anderzijds is het ook duidelijk voor de samenleving dat die man en die vrouw bij elkaar horen en dus niet meer aan een ander kunnen toebehoren.
- b. Het huwelijk is een afspiegeling van de onvoorwaardelijke liefde en trouw van God in Christus. Hierbij wordt de Heere Jezus voorgesteld als de Bruidegom en de gemeente als de Bruid. De eeuwige zaligheid heet daarbij de Bruiloft van het Lam.
- c. Wanneer samenwonenden het verlangen hebben kinderen te mogen krijgen, is het belang van de kinderen een extra reden om er op aan te dringen te gaan trouwen.

Beleid

1. Op grond van bovenstaande punten is de kerkenraad van mening dat het huwelijk de Bijbelse norm van samenleven is.
2. In de botsing tussen enerzijds de uniciteit van het huwelijk in de Bijbel en de diverse vormen van samenwonen in onze samenleving is de gemeente geroepen haar standpunt te bepalen. In deze botsing heeft het Woord van God het eerste en laatste woord.

3. Daarbinnen wordt gezocht naar een pastorale weg, waarin de gemeente Jezus Christus wil navolgen die enerzijds het heilzame gebod van Zijn Vader hoogachtte en anderzijds in 'gebroken' situaties zich genadig en liefdevol opstelde.
4. In het geval een samenwonend stel het verzoek doet tot bevestiging van hun huwelijk, voeren minimaal twee kerkenraadsleden meerdere gesprekken met de aanvragers, om hun motieven en overwegingen helder te krijgen voor zowel hun keuze voor samenwonen als de wens om te gaan trouwen. Daarin is liefdevolle zorgvuldigheid van groot belang, maar ook erkenning van zonde, wanneer er sprake is van verkeerde keuzes.
5. Een verzoek tot het laten dopen van kinderen, het afleggen van belijdenis en/of het deelnemen aan de viering van het Heilig Avondmaal zal in geval van samenwonen in beginsel alleen gehonoreerd kunnen worden wanneer men eerst trouwt.
6. Desalniettemin kan in een pastoraal traject een weg gezocht worden om een kind van de gemeente de Heilige Doop niet te onthouden.

Tenslotte

Het ongehuwd samenwonen is een samenlevingsvorm die niet beantwoordt aan de norm die de Heere God ons in Zijn Woord stelt. De kerkenraad acht het zijn taak om aan de waarde van het huwelijk aandacht te geven in prediking, catechese en toerusting voor ouders van kinderen in de tienerleeftijd.

4.9 Beleid t.a.v. uitvaart bij crematie en euthanasie

4.9.1 Begrafenis en crematie

Tot de pastorale taak van de gemeente behoort de zorg voor overledenen en rouwdragenden. Het beleid van de kerkenraad is er op gericht gemeentelieden een christelijke begrafenis te geven.

Uitgangspunten

- a. De Bijbel tekent ons de begrafenis als joods en christelijk uitvaartritueel.
- b. De Heere Jezus is begraven en is daarin voor ons een voorbeeld.
- c. De traditie van de kerk kent wel de begrafenis, maar niet de crematie.
- d. Respect voor het lichaam hebben als geschenk van God en tempel van de Heilige Geest.
- e. De kwestie 'begraven of cremeren?' behoort niet tot de kern van het christelijk of gereformeerd belijden. Alleen het geloof is van belang voor de zaligheid.

Bij begraven wordt het lichaam terug gegeven aan de aarde waaruit het genomen is. De mens wordt zich hierdoor bewust van zijn eigen nietigheid. De mens is slechts stof. Het lichaam wordt als een graankorrel gezaaid in de aarde. Bij dit beeld dat Paulus gebruikt sluit aan dat de begraafplaats in de volksmond ook wel 'dodenakker' wordt genoemd. In dit gevoel ligt de verwachting opgesloten van de opstanding der doden op de jongste dag. In de Bijbel is er op meerdere plaatsen sprake van dat de beenderen voor God van groot belang zijn. Het bewaard blijven van de beenderen is een teken van herstel en het bewaren van het gebeente een getuigenis van het geloof in de opstanding uit de dood als Jezus Christus wederkomt. Daarmee is niet gezegd dat de beenderen noodzakelijk zijn voor de opstanding der doden.

Beleid

1. De kerkenraad is gelet bovengenoemde uitgangspunten van mening dat crematie niet past bij een christelijke levensstijl.
2. Desondanks wil de kerkenraad, wanneer een verzoek komt om een rouwdienst te leiden voorafgaande aan een crematie van een meelevend gemeentelid, dit verzoek niet direct weigeren. Daarbij zet de kerkenraad zich in voor een open en luisterende houding. Overwegingen hierbij zijn het feit dat het om een gemeentelid gaat en dat een rouwdienst ook een gelegenheid is om het Evangelie uit te dragen aan hen die hier wat verder van af staan.

3. De predikant gaat alleen voor in een rouwdienst, als daarin gebeden, uit de Schrift gelezen en een meditatie gehouden kan worden. Ook dient hij inspraak te hebben in de gang van zaken tijdens de liturgie.

Ten slotte

Laten we met elkaar veel zorg besteden aan het hooghouden van de christelijke begrafenis. Want dit is zeker: dat er van een begrafenis een krachtiger getuigenis uitgaat betreffende de opstanding der doden (1 Kor.15) dan van een crematie. Immers bij een crematie moet er een beperking aangebracht worden in de woordkeus. Er zijn namelijk begrippen, die in een crematorium ongepast zijn en voor de naaste familie erg pijnlijk zouden 'kunnen overkomen.

Laten we elkaar bemoedigen door het uitspreken van de geloofsbelijdenis bij het open graf, waarbij de woorden klinken: "Ik geloof in de wederopstanding van het lichaam en een eeuwig leven".

Christus is begraven en in navolging van Hem wordt ook ons lichaam begraven, in de vaste en stellige hoop der opstanding.

4.9.2 Uitvaart en euthanasie

De intrinsieke waarde van het lichaam van de mens, het feit dat het leven een gave van God is en de roeping van een christen om zich in zijn lijden met Christus te verenigen zijn de fundamentele redenen waarom het christelijk geloof euthanasie afwijst.

Een echt christelijke benadering en met de naaste bewogen liefde blijft niet steken in een afwijzing van euthanasie, maar vraagt tevens een daadwerkelijk antwoord op de nood waarin terminale patiënten verkeren. Er moet alles aan gedaan worden om ernstig ongeneeslijk zieken alle medisch-technische en medemenselijke hulp te bieden, die zij nodig hebben. Deze palliatieve zorg is ook een aandachtspunt voor de diaconale taak van de gemeente, bijvoorbeeld in het ondersteunen van een hospice.

Uitgangspunten

a. Onze tijden zijn in Gods hand (Psalm 31:16a). Daarom mogen wij het leven niet opzettelijk beëindigen of onnodig verlengen.

b. Wanneer wij met lichaam en ziel het eigendom van de Heere zijn heeft Hij ook zeggenschap over ons lichaam.

Begripsbepaling

De begrippen *actieve* en *passieve* euthanasie willen we niet meer gebruiken.

Onder *euthanasie* verstaan we *actieve levensbeëindiging op verzoek van de patiënt zelf, waarbij aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen voldaan wordt.*

Onder *abstinentie* verstaan we het staken van de actieve medische behandeling.

Onder *palliatieve sedatie* verstaan we het toedienen van onder andere slaapmedicatie tijdens de stervensfase van een patiënt. Hierbij wordt de onderliggende ziekte niet meer behandeld en overlijdt een patiënt uiteindelijk aan zijn ziekte. Palliatieve sedatie wordt niet toegepast met de vooropgezette bedoeling om de patiënt (diep) in slaap te brengen en om het overlijden te bespoedigen of uit te stellen. Palliatieve sedatie wordt gezien als normaal medisch handelen en valt daardoor niet onder het Wetboek van Strafrecht, zoals dat bij euthanasie wel het geval is.

Een *levenseindekliniek* is wezenlijk anders dan een *hospice*.

Beleid

1. De kerkenraad is gelet bovengenoemde visie van mening dat euthanasie niet past bij een christelijke levensstijl.

2. Wanneer er euthanasie heeft plaatsgevonden kan daar in principe geen kerkelijke begrafenis op volgen.

3. Dat laat onverlet dat een pastorale en meelevende houding van predikant en kerkenraad geboden blijft.

Ten slotte

Wanneer er vanuit bestaande en/of op te richten hospices een beroep gedaan wordt om financiële en/of personele steun te geven is een positieve reactie geboden.

4.10 Beleid ten aanzien van homoseksualiteit

De kerkenraad ziet het als zijn verantwoordelijkheid om zich te bezinnen en beleid te maken op het thema homoseksualiteit. Gemeenteleden komen hier in de maatschappij breed mee in aanraking en ook binnen de christelijke gemeente zijn er gemeenteleden met homofiele gevoelens.

De kerkenraad maakt in zijn beleid onderscheid tussen homofilie en homoseksualiteit. Onder homoseksualiteit verstaan wij seksuele handelingen tussen mensen van hetzelfde geslacht. Van homofilie spreken we als een mens zich (seksueel) aangetrokken voelt tot iemand van hetzelfde geslacht. Met 'homofiel' bedoelen we tevens 'lesbisch'.

Dikwijls gaan deze gevoelens gepaard met strijd (zowel innerlijk als naar de omgeving toe) en eenzaamheid. Het is de roeping van de gemeente van Christus om een veilige plaats te zijn, waarin een ieder, dus ook zij die met deze gevoelens worstelen, op begrip, steun en bijstand kunnen rekenen.

Uitgangspunten

- a. De kerkenraad wil zich in zijn pastorale verantwoordelijkheid laten leiden door de 'Bijbelse scheppingsorde', die geen ruimte biedt voor homoseksualiteit. God heeft man en vrouw geschapen opdat zij in het verbond van het huwelijk 'tot één vlees zullen zijn'. Man en vrouw weerspiegelen in het huwelijk samen het beeld van God. Als man en vrouw zijn zij in staat om de scheppingsopdracht te volbrengen: het voortbrengen van een nieuwe generatie en het bewerken en doorgeven van de aarde.
- b. Wanneer wij met lichaam en ziel het eigendom van de Heere zijn, heeft ook Hij zeggenschap over het gebruik van ons lichaam.
- c. Homoseksualiteit is in de Schrift geen legitieme optie. Er zijn uitleggers die menen dat het verbod louter betrekking heeft op uitwassen als van prostitutie, of rituele seks. De algemene bewoordingen van de (verbods-)teksten en de bredere context waarin zij in de Bijbel voorkomen, geven ons echter niet de vrijmoedigheid om hun geldigheid te beperken tot deze uitwassen.
- d. De kerkenraad erkent dat het spreken over gevoelens en geaardheid te allen tijde een tere en zorgvuldige zaak is.
- e. De kerkenraad erkent dat een homoseksuele geaardheid veelal een onderdeel is van de aangeboren identiteit van de persoon.

Beleid

1. Het homofiel zijn zien wij niet als een persoonlijke schuld, maar een gevolg van de gebrokenheid van de schepping sinds de zondeval. Daarom acht de kerkenraad pastorale zorg en persoonlijke acceptatie aan betrokkenen geboden.
2. De sacramenten en de ambten staan dan ook open voor de gelovige homofiel.
3. De kerkenraad wijst op grond van de Schrift de homoseksuele praktijk af als zonde. Gemeenteleden die in deze zonde leven, vermanen wij daarom naar het bevel van Christus zich van de tafel des Heeren te onthouden (in woorden van het avondmaalsformulier).
4. Huwelijksinzegening van een homoseksuele relatie kan in onze gemeente niet plaatsvinden.

Tenslotte

Juist omdat we erkennen dat het homofiel zijn een zware opgave, zelfs een scherpe doorn in het vlees kan zijn, willen we onderstrepen dat:

- Christus ons zijn genade en kracht belooft om deze last te dragen.
- Christus ons oproept als leden van hetzelfde lichaam elkaars lasten te dragen.
- De hele gemeente Gods zegen krijgt aan het einde van de eredienst.

5. Vorming en toerusting

5.1 Proloog

De eredienst vormt het hart van het gemeentelven. Het gemeentelven beperkt zich echter niet tot de zondagse eredienst. Naast de eredienst worden er tal van andere activiteiten georganiseerd die dienen tot opbouw van het geloof, om gestalte te geven aan het geloof en aan de onderlinge band en om de gemeenteleden toe te rusten voor hun taak in Gods Koninkrijk. Omdat deze activiteiten zo'n belangrijk doel dienen, wil de kerkenraad de gemeenteleden graag stimuleren om actief deel te nemen aan deze activiteiten.

5.2 Catechese

De catechese is een vitale functie van de gemeente. Het doel van de catechese is dat de jongeren leren geloven, zodat zij een persoonlijke band krijgen met de God die hen heeft opgenomen in Zijn genadeverbond en zij gevormd worden tot volgelingen van Christus. In de catechese ligt daarom het accent op de overdracht van de geloofsleer en op de praktische vorming in het geloof. De catechese is de verantwoordelijkheid van de kerkenraad en in het bijzonder van de predikant. De predikant wordt hierin bijgestaan door een team van mentoren.

De catechese vindt plaats op de dinsdagavond. Om 19.00 uur wordt de jeugd tot 16 jaar, om 20.15 uur de jongeren vanaf 16 jaar verwacht. Een avond verloopt volgens een vast stramien. Eerst worden de jongeren welkom geheten. Dan wordt er samen gezongen en gebeden. De predikant verzorgt vervolgens per les een korte inleiding. Tot en met de inleiding blijven de catechisanten in de grote groep, na de inleiding wordt het thema verder uitgediept in kleine groepen. De groepen worden op basis van leeftijd gevormd.

Naast de basiscatechese is er de belijdeniscatechisatie. Deze wordt door de predikant gegeven. Zij is erop gericht om gemeenteleden voor te bereiden op de openbare belijdenis van het geloof.

5.3 Overige activiteiten

<i>Activiteit</i>	<i>Doelgroep</i>
Crèche (babygroep)	0 - 3 jaar
Crèche (peutergroep; Op Stap)	3 - 5 jaar
Zondagsschool	4 t/m 12 jaar (groep 1 t/m 8)
Kinderclub	5 t/m 8 jaar (groep 2, 3 en 4)
Jeugdclub 1 'de jonge ranken'	9 en 10 jaar (groep 5 en 6)
Jeugdclub 2 'de jonge ranken'	11 en 12 jaar (groep 7 en 8)
Tienerclub 'Immanuël'	13 t/m 15 jaar
Jeugdvereniging 'Bidt en werkt'	vanaf 16 jaar
Vrouwenstudiekring 'Claudia'	25 plus
Bijbelkring	hele gemeente
Zomerbijbelkring	hele gemeente
Jongerenkring	20 t/m 30 jaar
Echokring	evangelisatie kring
Contactmiddag	ouderen en alleenstaanden
Preekbespreking	2 x per jaar
Zingen na de dienst	hele gemeente
Koffiedrinken na de kerkdienst	4 x per jaar plus Nieuwjaarsdag
Gemeenteavond	hele gemeente
Vakantie Bijbel club	kinderen van 4 t/m 12 jaar
Gemeentedag	hele gemeente
Kerkradio	ouderen
Bibliotheek	hele gemeente

5.4 De verenigingsraad

Afgevaardigden van de (meeste van de) genoemde activiteiten hebben zitting in de verenigingsraad. De verenigingsraad is een orgaan waardoor afstemming plaats vindt tussen de verschillende activiteiten en tussen de deze activiteiten en de kerkenraad. Verder regelt de raad zaken als koffie, thee, limonade en dergelijke voor gebruik in de Rank, als ook de organisatie van de opening en afsluiting van het winterseizoen. Daarvoor kan zij andere gemeenteleden inzetten. Ieder jaar kiest de raad een diaconaal project uit, waar de gemeente voor spaart. De coördinatie van de acties rond dit project vindt ook plaats door de verenigingsraad.

6. Kinderen en jongeren

6.1 Proloog

De kinderen en jongeren van de gemeente zijn kinderen van het verbond. God heeft hen onder het teken en zegel van de Heilige Doop aangenomen tot Zijn kinderen en erfgenamen (dankgebed doopformulier). We zien onze kinderen en jongeren daarom als verbondskinderen. Ze behoren daarom ook voluit tot de gemeente. De Heiland heeft tot de volwassenen gezegd: 'Laat de kinderen tot Mij komen'. Deze opdracht geldt allereerst de ouders. In de opvoeding, thuis, hebben zij hun kinderen bij Christus te brengen. Dit is een zaak van voorleven en voorlezen van het Evangelie en van voorbede voor de kinderen. Vanwege het grote belang van de opvoeding wil de kerkenraad de ouders van de gemeente hierin graag ondersteunen en toerusten.

Niet alleen thuis maar ook op school en in de kerk geldt dezelfde opdracht van Christus. Ook in de kerkdienst horen de kinderen en jongeren er voluit bij. Zij mogen daar op hun niveau worden aangesproken in prediking, zang en gebed. Dit is het tweede speerpunt in ons beleid aangaande de kinderen. In de derde plaats erkent de kerkenraad het als haar roeping om zich vanuit de gemeente actief met jongeren te verbinden, om hen zo bij de kerk en haar activiteiten te betrekken en betrokken te houden.

6.2 Toerusting ouders

Jaarlijks wordt één gemeente-avond voor ouders georganiseerd. Eventueel kan dit gesplitst worden in een avond voor ouders met jonge kinderen en voor ouders van tieners. Doel is dat ouders zodanig worden toegerust dat zij in staat zijn hun kinderen op te voeden als kinderen van het verbond. De jeugdouderling is eindverantwoordelijk voor de toerustingsavonden. Hij kan daarvoor andere gemeenteleden samenroepen voor een geschikt onderwerp en spreker (zoals dit in het verleden ook gebeurde).

6.3 Kind en eredienst

Binnen de kaders van de huidige liturgie willen we de eredienst zodanig inrichten dat kinderen worden betrokken bij de dienst en ook rechtstreeks worden aangesproken. Dit is allereerst een verantwoordelijkheid van de predikant. Gastpredikanten zullen van deze mogelijkheid in kennis worden gesteld door de scriba. In de preek worden de kinderen direct aangesproken. In één of gedurende meerdere momenten in de preek wordt voor hen de kern van de verkondiging helder weergegeven. De vormgeving is door de predikant vrij in te vullen, met inachtneming van de randvoorwaarden zoals in de doelstelling verwoord. De kerkenraad acht het wenselijk dat er regelmatig (maandelijks) een kerkboekje is voor de kinderen van de basisschool. Enkele ouders nemen de praktische uitwerking hiervan op zich.

6.4 Clubs

De clubs zijn een ontmoetingsplaats rond de geopende Bijbel waar jongeren met elkaar over het evangelie van Jezus Christus kunnen spreken. Ook zijn het plekken waar de jongeren elkaar in een ontspannen sfeer kunnen ontmoeten.

De leiding van de clubs dragen zelf zorg voor nieuwe personen in het jeugdwerk, altijd in overleg met de jeugdouderling. Deze brengt de kerkenraad hiervan op de hoogte.

In de toekomst zal voor de werving van leiding gebruik worden gemaakt van de talenten-database. In de loop van 2016 zullen zoveel mogelijk interesses, gaven en talenten in de gemeente geïnventariseerd worden en opgeslagen in ons LRP (digitale ledenregistratie).

De kerkenraad (in het bijzonder de jeugdouderling) draagt zorg voor de vorming en toerusting van de leidinggevendenden door het beleggen van een toerustingsavond. Om tot een goede afstemming te komen met elkaar zijn de clubs vertegenwoordigd in de verenigingsraad.

6.5 Jongerenpastoraat

Aan de leden van de Hervormde gemeente van Molenaarsgraaf zijn veel kinderen toevertrouwd. Aan de doopbelofte wordt gestalte gegeven in jeugdwerk, zondagsschool en catechese, waar de meeste kinderen van de gemeente aan deelnemen.

In de loop van de tienerjaren ziet de gemeente een afnemende betrokkenheid op jongerenwerk en de erediensten. Het is voor jongeren ook een lastige tijd om te midden van alle prikkels vanuit de media de weg van Jezus Christus te gaan, Hem te leren kennen en na te volgen. Zij krijgen op jonge leeftijd een enorme hoeveelheid informatie, entertainment, interactie, uitdaging, maar ook verleiding te verwerken in een periode waarin ze hun eigen identiteit ontwikkelen. De rust van een eredienst is voor hen werkelijk een andere wereld. Daarbij komt dat de autoriteit van ouders en kerk aan erosie onderhevig is en jongeren steeds meer zich gedwongen voelen eigen keuzes te maken.

Tegen deze achtergrond weet de gemeente zich geroepen om er voor de jongeren te zijn. Juist in deze periode van identiteitsontwikkeling, beïnvloeding door informatie en keuzes maken is het belangrijk dat er vanuit de gemeente echte aandacht en empathie voor de jongeren is. Dat er een plek is waar ze zich kunnen uitspreken over wat hen bezighoudt en wat dat te maken heeft met hun geloof en hun kerkgang. Een plek waar zij hun eigen gedachten kunnen spiegelen aan wat de Bijbel zegt, zonder vrees voor veroordeling.

Beleid

1. Ouderen in de gemeente met hart voor de jeugd zullen in gesprek gaan met jongeren (individueel of in tweetallen). De structuur hiervan zal verder worden uitgewerkt.
2. Verder wordt van hieruit ook gezocht naar een mogelijkheid om op de zaterdagavond de jongeren op een verantwoorde manier bij elkaar te krijgen. Daarvoor zou de bovensaal van De Rank een geschikte plaats van samenkomen kunnen zijn.
3. Leidinggevenden van de tienerclub hebben in het bijzonder de verantwoording om naast de jongeren te staan, oog te hebben voor wie ze zijn en tieners helpen in de overstap naar de J.V.
4. Organiseren van themadiensten met en voor jongeren over actuele onderwerpen.

Ten slotte

Laten wij als gemeente met oprechte belangstelling onze jongeren zien, hen horen en met hen oplopen.

In de gemeente is een gebedsgroep die maandelijks in gebed bijeenkomt om te bidden voor de jongeren van de gemeente.

7. Diaconaat

7.1 Proloog

De diakenen zijn geroepen om in de gemeente te dienen, zoals Christus ons geleerd heeft om te dienen en elkaar lief te hebben. Tot deze dienst is de hele gemeente geroepen maar het is ook een speciale verantwoordelijkheid van de diakenen. Zij behoren zorg en oog voor de gemeente te hebben, met name voor diegenen die hulpbehoevend zijn. We denken aan ouderen, maar ook aan mensen die financiële hulp, of andere middelen nodig hebben. Dit behoort in alle eenvoud en stilte te gebeuren. Maar deze dienst mag ook zichtbaar worden. Dit komt vooral in de eredienst tot uiting bij het dienen aan de tafel van het Heilig Avondmaal en bij het inzamelen van de collecten. Tevens is het op huisbezoek gaan in de gemeente - samen met de ouderlingen - een wezenlijke taak van de diakenen.

7.2 Taken

Een andere taak van de diaconie is het verwerven en beheren van middelen om in te zetten voor noodlijdende personen. Beheren is nodig om financiële ruimte te maken en te behouden voor hulp bij rampen, bijvoorbeeld hongersnoden. Financiële hulp wordt verleend aan christelijke instellingen. In het laatste kwartaal van ieder jaar wordt door het college van diakenen bepaald aan welke instellingen donaties worden verstrekt. Hierbij verdelen we onze geldelijke middelen zo evenwichtig mogelijk over hulp aan binnen- en buitenland, gehandicaptenzorg, opvang van psychische aard, pastorale hulp aan gedetineerden en andere hulpbehoevenden. Tevens houden we een reservepost voor zaken die zich in de loop van het jaar aandienen, waarvan we van mening zijn dat ook dan hulp geboden moet worden.

7.3 Diaconaal bewustzijn gemeente

Een andere taak is de gemeente bewust te maken van haar diaconale roeping door initiatieven van eigen gemeenteleden indien mogelijk te ondersteunen. Het werk van de diaconie komt hierdoor dichterbij de gemeente en vergroot hopelijk de betrokkenheid.

7.4 Plaatselijke zorg

Als diaconie willen we omzien naar personen en gezinnen in onze kerkelijke gemeente maar ook zeker naar mensen en gezinnen in onze burgerlijke gemeente die niet tot een kerk behoren. We kijken dus naar de nood in de gehele breedte en alle lagen van onze bevolking, en ook naar asielzoekers.

7.5 Ondersteuning

Het jeugdwerk, ouderenwerk en evangelisatiewerk wordt ondersteund door de diaconie door middel van financiële hulp of praktische zorg.

7.6 Beheer en besteding van het vermogen

De diaconiewoning naast de kerk is in 2010 verkocht omdat de onderhoudskosten hoger waren dan het rendement. Het vrijgekomen vermogen is op een spaarrekening gezet. In de afgelopen vier jaar is jaarlijks circa 4% van het kapitaal gebruikt voor ondersteuning van onder andere:

1. Het missionaire werk in Rotterdam - de Esch.
2. Diana Baan die werkzaam is in vluchtelingen hulp Katwijk en omgeving.
3. De Herberg, een plaats van opvang voor mensen die tot rust willen komen.
4. Marrie en George Tarus in een anti alcoholverslavingsprogramma in Kenia.
5. De pastorale werker in zorgcentrum Graafzicht.

De diaconie is actief aan het onderzoeken wat een goede besteding is van het vermogen om het geld meer te laten renderen. Daarbij is het uitgangspunt om het stamkapitaal veilig te stellen,

zodat het rendement duurzaam aan diaconale doelen kan worden besteed. Gods weg zoeken door gebed en leiding van de Heilige Geest is hierin het belangrijkste.

8. Apostolaat

8.1 Proloog

Door God geroepen uit de wereld wordt de gemeente gezonden in de wereld. Zij zal een licht voor de wereld zijn, een zoutend zout. Zoals Jezus zegt: 'U bent het zout van de aarde. U bent het licht van de wereld.' (Matth.5:13a, 14a). Wie tot de gemeente van Christus behoort, krijgt deze opdracht mee. Een gezonde gemeente verstaat deze opdracht en zoekt er gestalte aan te geven. Met het oog op de komst van Gods Koninkrijk en de verheerlijking van Zijn naam (Matth.5:16). De roeping van de gemeente van Christus krijgt gestalte in het zendingswerk verder weg en in het evangelisatiewerk dichterbij. Een zendingscommissie en evangelisatiecommissie motiveren en activeren de gemeente met betrekking tot haar missionaire roeping.

8.2 Zending

De zendingscommissie bestaat uit vier leden (predikant, vertegenwoordiger evangelisatiecommissie en twee overige leden). Zij draagt elk jaar zorg voor de verkoop van de GZB-kalenders en de ledenwerving voor de GZB. Zij vergadert eenmaal per jaar.

In samenwerking met de buurgemeente Brandwijk wordt er eens in de twee jaar een zendingsavond georganiseerd.

Onze gemeente mag zich verheugen in het feit enkele actieve zendingswerkers te hebben voortgebracht. Nog steeds vindt ondersteuning plaats van de stichting ADAPT in Kenia, Bijbelvertaalwerk in Afrika en het begeleiden van vluchtelingen via de stichting Gave.

8.3 Evangelisatie

De evangelisatiecommissie bestaat uit acht leden. Zij probeert op verschillende wijzen haar roeping tot getuigenis gestalte te geven door in gesprek te komen met rand- en buitenkerkelijken. Hoewel de gemeente zich kan verheugen over een grote mate van meelevendheid en betrokkenheid, heeft ongeveer de helft van het aantal leden geen of weinig band met de plaatselijke gemeente. Door middel van welkomstbezoeken bij nieuw ingekomen leden, de tentdienst, een maandelijkse Echokring, het verspreiden van het blad Echo en bezoekwerk wordt geprobeerd deze mensen in contact te brengen met het Evangelie. De tentdienst wordt georganiseerd in samenwerking met de evangelisatiecommissie van Brandwijk.

De evangelisatiecommissie draagt ook zorg voor de IZB-ledenwerving in de gemeente. Verder heeft één van de leden van de commissie zitting in de Dabarcommissie, die bestaat uit afgevaardigden van Hervormde gemeenten en Gereformeerde kerken uit de omgeving. Deze organiseert elk jaar evangelisatie- en recreatiewerk op camping "De Put" te Ottoland. In de maand januari doet de gemeente mee aan de week van gebed.

8.4 Vakantie Bijbel Club

Jaarlijks wordt in samenwerking met de Hervormde Gemeente en de Gereformeerde Kerk in Brandwijk tijdens de herfstvakantie de Vakantie Bijbel Club georganiseerd. Dit is een christelijk kinderfestijn in de Boerenklaas waar heel veel kinderen, ook kerkelijk niet meelevende jongens en meisjes, op af komen. De zondag na de herfstvakantie is de afsluiting in de morgendienst in de kerk.

8.5 Staan in de wereld

De gemeente neemt haar plaats in in de samenleving. Zij moet betrokken zijn op het maatschappelijk gebeuren. Er dient voortdurend voorbede te zijn voor alles wat rondom haar gebeurt, in het geloof dat God een Hoorder der gebeden is en om de gemeenteleden betrokkenheid te leren. Gods wereld zal ook ons een zorg zijn! Bovenstaande komt tot

uitdrukking in de voorbede voor overheid en vorstenhuis en in betrokkenheid bij landelijke en maatschappelijke gebeurtenissen, ontwikkelingen etc.

8.6 Kerk en Israël

Voor de Protestantse Kerk is de relatie met Israël een essentieel element van de eigen identiteit. Met de naam *Israël* bedoelen wij in dit verband: het Israël dat wij ontmoeten in de Bijbel en van daaruit in de geschiedenis tot op de dag van vandaag. Hier liggen de wortels van ons geloof. Het gaat dus om meer dan een historische bepaling.

De commissie Kerk en Israël wil samen met de gemeente op zoek gaan naar deze Joodse wortels van ons geloof. Dit willen we doen aan de hand van bijvoorbeeld nieuwsbrieven, onderwijs en het gesprek in de gemeente.

Ook krijgt de verbondenheid met Israël regelmatig aandacht in de gebeden, in het bijzonder op de eerste zondag van oktober; de zogenoemde Israëlzondag. Op deze dag wordt tevens de Israëlkrant uitgedeeld en voor de kinderen is er het clubmagazine TOV.

8.7 Oog voor elkaar

De gebedskring, die elke maand samenkomt en de nood van de wereld en het dorp voor God brengt, speelt een belangrijke rol in het omzien naar elkaar. Door middel van het versturen van wenskaarten komt de betrokkenheid tot uiting. De aandacht richt zich niet alleen op het meelevend deel van de gemeente.

Datzelfde geldt voor het bezoekwerk van de wijkdames. Jaarlijks is er per wijk een wijkoverleg waarin de wijkdame(s) en het evangelisatiecommissielid betrokken worden.

Juist door het omzien naar de naaste, de saamhorigheid gestalte te geven en het oog hebben voor de eenzaamheid of nood van anderen (ook rand- en buitenkerkelijken) gaat een wervende invloed uit op de wereld. Het liefhebben van de naaste is een wezenlijke notie van de gemeente. Een missionaire gemeente is geroepen deze warmte uit te stralen in een wereld, waarin de liefde verkilt.

8.8 Bijzondere diensten

Onze gemeente kent verschillende diensten die relatief laagdrempelig zijn.

Dit geldt de dienst na de afsluiting van de Vakantie Bijbel Club, het Kerstfeest van de Zondagsschool, alsook de samenkomsten op Tweede Paasdag en Tweede Pinksterdag.

Te denken valt ook aan de middagdiensten op bid- en dankdag. Deze diensten worden in samenwerking met CBS 'de Bron' voorbereid.

9. Kerkrentmeesterschap

9.1 Proloog

Het College van Kerkrentmeesters bestaat uit vijf personen: drie ouderlingen– kerkrentmeesters en twee kerkrentmeesters.

Het College heeft tot taak het beheren van de materiële zaken van de gemeente, op zodanige wijze dat hiermee het geestelijk welzijn van de gemeente wordt gediend. Zij heeft bij de uitoefening van haar taak de opbouw van de gemeente op het oog en treedt daarom in overleg met de kerkenraad.

9.2 Taken

- a) Instandhouding van de eredienst.
 - b) Instandhouding van de predikantsplaats.
 - c) Beheer van de kerkelijke goederen, te weten het kerkgebouw, de pastorie, het verenigingsgebouw ‘de Rank’ en 17 hectare verpachte landerijen.
 - d) Beheer van de aanwezige inventaris, met name het orgel, het meubilair, installaties en boeken.
 - e) Beschikbaar stellen van kerkradio, uitzending via internet en bij aanvraag een geluidsofname van de kerkdiensten te verzorgen.
 - f) Financieel beheer.
 - g) Geldwerving voor zover die het kerkrentmeesterschap betreft.
 - h) Onderhouden van het ledenbestand.
 - i) Het in overleg met de kerkenraad aanstellen en beleid vormen voor de taakuitoefening van kosters, organisten en beheerders van het verenigingsgebouw.
-
- Aan het begin van het jaar wordt de jaarrekening van het voorgaande jaar opgesteld.
 - Na controle door een financieel deskundige wordt de jaarrekening respectievelijk ter goedkeuring voorgelegd aan de kerkenraad en ter informatie en beoordeling aan het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken Zuid-Holland van de PKN.
 - In de maand november wordt de begroting voor het volgende jaar opgesteld.
 - Voor het einde van het jaar wordt deze begroting respectievelijk ter goedkeuring voorgelegd aan de kerkenraad en ter informatie en beoordeling aan het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken Zuid-Holland van de PKN.
 - Het College zal een zo groot mogelijke openheid betrachten ten opzichte van de gemeente. Elke maand bericht zij in de Kerkbode over de opbrengst van de collecten. De jaarrekening en de begroting zijn ter inzage.
 - Over bijzondere en/of grote uitgaven bericht zij de gemeente.
 - Het College zal discreet met de gegevens van het ledenbestand omgaan, en ze alleen gebruiken voor het kerkelijk werk binnen de eigen gemeente.
 - Het College laat zich adviseren door deskundigen, zoals o.a. de Monumentenwacht en is lid van de SBKG in Zuid-Holland.
 - De kosten voor het pastoraat, de kerkenraad en het evangelisatiewerk komen voor rekening van het Kerkrentmeesterschap.
 - Het kosterschap wordt momenteel vervuld door een echtpaar, dat daarvoor een vrijwilligersvergoeding ontvangt. Zij worden bijgestaan door een hulpkoster en enkele vrijwilligers.
 - Voor de Rank zijn beheerders aangesteld, die daarvoor een vrijwilligersvergoeding ontvangen.
 - De organisten zijn vrijwilligers, die een kleine vergoeding per dienst ontvangen.
 - Over het geven van concerten wordt met het College overlegd.

- Het College van Kerkrentmeesters moedigt het gebruik van de kerk voor rouw- en trouwdiensten aan, door daarvoor niets in rekening te brengen.

9.3 Geldwerving

De geldwerving vindt plaats door middel van:

- Collecten in de erediensten; de 1^e voor de kerkrentmeesters, de 2^e is een diaconale collecte en de 3^e collecte is respectievelijk voor instandhouding van de predikantsplaats, de Rank en het onderhoud van de kerk.
- Bid- en dankdagcollecten.
- Vrijwillige bijdrage.
- Solidariteitskas. Van elk belijdend lid wordt een bijdrage van € 10,00 gevraagd. hiervan wordt € 5,00 afgedragen aan de Solidariteitskas en € 5,00 is bestemd voor eigen gemeente.
- Giften.
- Er wordt 17 hectare grasland verpacht.
- Ten aanzien van het beschikbaar stellen van kerkradio vraagt het college de kerkradioluisteraars naar vermogen bij te dragen in de kosten.
- In onze gemeente bestaat de mogelijkheid om gebruik te maken van drie soorten kerkmunten, te weten bronskleurige, zilverkleurige en goudkleurige munten zonder verdere waarde aanduiding, waarvan de koers periodiek gewaardeerd kan worden.

9.4 Beheer

- Overeenkomstig de kerkorde is in samenwerking met de Generale Financiële Raad van de PKN een meerjarenbegroting opgesteld.
- Om de gemeente bij het beheer van de Rank te betrekken bestaat de “Adviesraad voor de Rank”, waarin naast de beheerders vertegenwoordigers uit de breedte van de kerkelijke gemeente zitting hebben.
- Het College voert een planmatige onderhoudsaanpak uit. Hierin wordt gewerkt met een onderhoudsplanning en een onderhoudsbegroting, welke is goedgekeurd door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.
- Het College van Kerkrentmeesters maakt actief gebruik van subsidiemogelijkheden.

9.5 Fulltime predikantsplaats

De RCBB heeft een solvabiliteitsverklaring in 2011 afgegeven voor de duur van vijf dienstjaren. Daarna zal bezien moeten worden of een fulltime predikantsplaats gecontinueerd kan worden. De financiële positie kan aanleiding zijn om samenwerking te zoeken met een buurgemeente.

Bijlage 1. Protocol voor huwelijksbevestiging en -inzegening

1. Wanneer een trouwkaart ontvangen wordt, vermelden we dat in de eerstvolgende kerkbode en bij de afkondingen conform een geboortebericht.
 2. In de week voor de trouwdatum vermelden we de tijd en plaats van de huwelijksinzegening in de kerkbode.
 3. De zondagmorgen voor het huwelijk wordt voorbede voor het bruidspaar gedaan.
 4. Wanneer de huwelijksinzegening in onze gemeente plaatsvindt, is de wijkouderling tevens ouderling van dienst indien mogelijk. Er wordt ook een dienstdoend diaken gezocht door de diaconie.
 5. Wanneer de huwelijksinzegening in onze gemeente plaatsvindt, ontvangt het bruidspaar namens de gemeente een huwelijksbijbel naar eigen keuze uit handen van de ouderling van dienst. De ouderling van dienst feliciteert daarbij het bruidspaar namens kerkenraad en gemeente. De overhandiging van de huwelijksbijbel wordt gedaan aan de bruidegom, waarbij enkele passende woorden gesproken worden.
 6. Wanneer de huwelijksinzegening niet in onze gemeente plaatsvindt, is de wijkouderling indien mogelijk aanwezig als afgevaardigde van onze gemeente.
 7. Wanneer de huwelijksinzegening niet in onze gemeente plaatsvindt, ontvangt het bruidspaar een Bijbels dagboek namens onze gemeente.
 8. Als een bruidspaar zich wil laten toezingen is dat na de overhandiging van de huwelijksbijbel.
 9. Er wordt geen huur gevraagd voor het kerkgebouw.
 10. Er wordt een collecte gehouden voor het Kerkrentmeesterschap.
 11. De kerkzaal mag enigszins versierd worden.
 12. Feliciteren van het bruidspaar en hun ouders is mogelijk na afloop van de dienst in de hal van de kerk voor het afsluitend consistoriegebed. Daarna kunnen de ouders van het bruidspaar mee uitgenodigd worden in de consistorie.
 13. Fotograferen en video-opnames zijn toegestaan, mits het niet storend is voor de dienst.
 14. De dienst vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van de Hervormde Gemeente van Molenaarsgraaf en de aan onze gemeente verbonden predikant is de voorganger in de huwelijksdienst³.
- In vacaturetijd is het bruidspaar vrij om in overleg met de kerkenraad een voorganger te kiezen.
15. Voor het gebruik van ons kerkgebouw dient aan één van de hieronder genoemde voorwaarden zijn voldaan:
 - Tenminste één van de aanstaande echtelieden behoort tot onze gemeente (naar ordonnantie 2 artikel 2, 3, 4 en artikel 5 lid 3a van de Kerkorde van de PKN).
 - Tenminste één van de aanstaande echtelieden behoort tot een gemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland, zij gaan zich vestigen in Molenaarsgraaf en hebben het voornemen om bij onze gemeente te gaan behoren.
 - In bijzondere gevallen kan het College van Kerkrentmeesters, na een tijdig schriftelijk verzoek, een besluit op maat nemen in goed overleg met de kerkenraad van Molenaarsgraaf.

³ Per geval kan goedkeuring worden gegeven om de dienst door een andere predikant te laten leiden. Een familiebetrekking van één van de aanstaande echtelieden met een predikant is hierbij een overweging.

Bijlage 2. Protocol voor de bediening van het Heilig Avondmaal

1. De predikant geeft een psalm op en gaat samen met twee ouderlingen onderaan de kansel staan.
2. Er is tijd voor stil gebed voor de hele gemeente. Hierbij gaat de kerkenraad staan.
De organist wacht met spelen gedurende het stil gebed
3. Er is ruimte tussen de stoelen open gelaten zodat de dominee daar tussendoor naar zijn plaats aan tafel kan en niet met stoelen hoeft te schuiven.
4. De ouderling van dienst helpt met het opvouwen van het afdeklaken en gaat vervolgens bij de nis staan.
5. De dominee begint met het voorbereiden van de tafel tijdens het zingen van de opgegeven psalm. Als de predikant de eerste tafel bijna bereid heeft, komen de tafelwachters (diakenen) op hun post staan.
De organist begeleidt de opgegeven psalm en blijft zacht verder spelen tot de dominee klaar is.
6. De dominee nodigt de mensen naar de tafel (eerst de noordkant).
Organist begint met zacht orgelspel tot er plaats genomen is aan tafel.
7. De voorganger reikt brood en wijn uit zoals gebruikelijk is.
8. Nadat de beker gedronken is, leest de dominee uit de Bijbel en geeft een psalm op.
Organist begeleidt de opgegeven psalm.
9. Daarna laat hij de gemeenteleden in vrede van tafel gaan.
10. De voorganger begint voor de tweede maal met voorbereiden van de tafel.
Organist gaat zacht spelen tot iedereen zijn plaats heeft ingenomen en de tafel opnieuw bereid is.
11. Hij nodigt de mensen naar de tafel (nu de zuidkant). De tafelwachters (twee diakenen en twee ouderlingen) nemen deel aan de tweede tafel.
Organist begint met zacht orgelspel tot er plaats genomen is aan tafel.
12. Hij reikt brood en wijn uit zoals gebruikelijk is.
13. Nadat de laatste beker gedronken is, leest de dominee uit de Bijbel en geeft een psalm op.
Organist begeleidt de opgegeven psalm.
14. Daarna laat hij de gemeenteleden in vrede van tafel gaan.
15. De dominee wacht tot de diaken (links voor hem) samen met hem het kleed weer uitspreidt over de schalen en bekers.
Organist speelt zacht tot het Avondmaalstel is afgedekt.
16. De diaken gaat naar zijn plaats.
17. Alvorens de dominee de kansel opgaat is er tijd voor stil gebed voor de hele gemeente. Hierbij gaat de kerkenraad staan.

Bijlage 3. Protocol voor de bediening van de Heilige Doop

1. Doopplechtigheid is na het gebed om de Heilige Geest voor sacrament en woord.
2. Na het lezen van het formulier tot en met het doopgebed geeft de dominee een psalm of lied op.
Ondertussen wordt dopeling onder begeleiding van koster binnen gedragen
3. Tijdens zingen van de psalm gaat de dominee de kansel af.
4. Beide doopouders staan op en gaan voor het nisje staan met het gezicht naar de gemeente. Zij beantwoorden afzonderlijk de doopvragen.
5. Eventueel kinderen naar voren halen om ze erbij te betrekken.
6. Doopplechtigheid zelf (“(doopnaam), ik doop u in de Naam...”).
7. Dooptekst uitspreken (met zegenend gebaar).
8. Eventueel korte toespraak tot doopouders / gemeente.
9. Staande toezingen doopouders en dopeling zegenlied (Ps. 134:3).
Organist begeleidt de opgegeven psalm en blijft doorspelen tot de kinderen zitten en de dominee op de kansel is.
10. Onder het naspel gaan de kinderen terug naar hun plaats en de dominee de kansel op.
11. Dankgebed doop.
12. Schriftlezing.
13. Collecte en zingen als inleiding op de verkondiging.
Eerst begeleidt de koster de dopeling terug naar de consistorie en daarna staan diakenen op voor het collecteren.
14. Na de dienst is er gelegenheid om de doopouders te feliciteren en Gods zegen te wensen voor in de kerk. Daarbij blijft de predikant naast de doopouders staan. Langs de noordkant komt men naar voren, langs de zuidkant gaat men naar buiten.